

Advies m.b.t. het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28/02/1994 betreffende het bewaren, het op de markt brengen en het gebruiken van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik, met als doel het verbod op een aantal herbiciden voor niet-professioneel gebruik

- **Op vraag van de toenmalige Minister van Landbouw, Willy Borsus, in een brief van 2 augustus 2017**
- **Vorbereid door de werkgroep « Productnormen »¹**
- **Goedgekeurd door de Algemene Vergadering via schriftelijke procedure op 10 november 2017 (zie Bijlage 1)**
- **De oorspronkelijke taal van dit advies is het Frans**

1. Context

- [a] Bij brief van 2 augustus 2017 heeft de heer Willy Borsus, de toenmalige minister van Landbouw, de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling en de Raad voor het Verbruik om advies verzocht over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 februari 1994 betreffende het bewaren, het op de markt brengen en het gebruiken van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik, met als doel het verbod op een aantal herbiciden voor niet-professioneel gebruik.
- [b] De minister preciseerde dat dit ontwerp kadert binnen het volgende Federaal Reductieprogramma voor Pesticiden en dat het tot doel heeft het op de markt brengen en het gebruiken van sommige herbiciden voor niet-professionele gebruikers te verbieden. Volgens de minister wil het ontwerp een einde maken aan de verwarring die nu bestaat doordat de drie gewesten het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op basis van glyfosaat door niet-professionele gebruikers hebben verboden, terwijl de toelatingen voor het op de markt brengen en het gebruiken van deze producten geldig blijven op federaal niveau.
- [c] Om gevolg te geven aan de adviesvraag zijn de bevoegde leden van de drie raden samengekomen op 28 augustus 2017 - in aanwezigheid van de heer Pierre Nadin van de fod Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, die het dossier heeft uiteengezet - alsook op 18 september en 4 oktober 2017. De leden van de drie raden hebben de wens uitgedrukt om het advies samen voor te bereiden.

¹ Dit advies werd samen voorbereid door de FRDO, de CRB en RvV.

2. Advies

2.1. Opmerkingen vooraf

- [1] De Raad neemt er akte van dat hij wordt geraadpleegd over het voorliggende ontwerp van koninklijk besluit overeenkomstig artikel 5 van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers.
- [2] In dit advies wil de Raad de aandacht van de bevoegde minister en van zijn administratie vestigen op diverse belangrijke beginselen waarmee volgens hem rekening moet worden gehouden in het dossier.
- [3] De Raad spreekt zich hier evenwel niet uit over de opportuniteit om bepaalde productcategorieën af te schaffen, noch over de beschouwingen m.b.t. de aan de sector toebedeelde termijnen om zich te voegen naar de wettelijke verplichtingen die uit het koninklijk besluit zouden voortvloeien. De raden hebben daarover immers al een standpunt ingenomen in een vorig advies².

2.2. Beginselen

Evaluatie van de gewasbeschermingsmiddelen: belang van de bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers en belang van wetenschappelijk onderbouwde criteria

- [4] Overeenkomstig de beginselen van bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, is de Raad voorstander van en pleit hij voor maatregelen die het mogelijk maken de risico's en de negatieve effecten van het gebruik van deze producten voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu te beperken en de controle op het gebruik ervan door particulieren te versterken.
- [5] De Raad vestigt de aandacht op het feit dat de maatregelen die gericht zijn op deze doelstellingen van een gebruik dat in overeenstemming is met de duurzame ontwikkeling en van risicobeperking moeten worden genomen op basis van een alomvattende risicoanalyse die steunt op alomvattende criteria die op een wetenschappelijke manier zijn bepaald. Op alle producten moeten dezelfde wetenschappelijke criteria worden toegepast.
- [6] Bovendien mogen producten volgens de Raad niet worden gediscrimineerd op basis van hun oorsprong (natuurlijk of synthetisch), maar alleen op basis van objectieve criteria. De oorsprong van een product geeft immers geen aanwijzingen over de mogelijke risico's die eraan zijn verbonden. Verder moeten de genomen maatregelen evenredig zijn met de potentiële risico's van de gebruikte producten in het licht van het evenredigheidsbeginsel van de Europese Commissie.
- [7] In dat kader pleit de Raad ervoor dat de directe en de indirecte impact van de gewasbeschermingsmiddelen op de gewone biodiversiteit beter in aanmerking worden genomen.

² Advies over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het programma 2018-2022 van het Federale Reductieplan voor Gewasbeschermingsmiddelen, 2017a04.

[8] Voorts is de Raad van oordeel dat de wetenschappelijke aard van de evaluatiemethodologie een *conditio sine qua non* voor de blijvende rechtszekerheid die noodzakelijk is voor de ontwikkeling van alternatieve producten die tegemoetkomen aan de doelstellingen van duurzaam gebruik en risicobeperking en die beantwoorden aan het voorzorgsbeginsel.

[9] De Raad meent dat de wetenschappelijke methodologieën en de toxicologische benaderingen die worden gehanteerd tijdens de toelatingsprocedures voor producten die bestemd zijn voor particulieren realistische en uit het leven gegrepen situaties moeten bevatten die rekening houden met de diversiteit van de werkelijke gebruiksvoorwaarden.

Goed bestuur: nood aan coördinatie en coherentie tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus

[10] In een van zijn recente adviezen³ constateerde de Raad dat, ondanks de vooruitgang die inzake coördinatie werd geboekt, de institutionele structuur van deze materie complex is. Het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen valt immers onder de federale bevoegdheid, terwijl de bevoegdheid over het gebruik van die producten en de bescherming van het leefmilieu is verdeeld over de regio's en de federale overheid. De Raad vroeg toen om nog harder te werken aan de concrete integratie van de verschillende maatregelen, maar er tegelijk op toe te zien dat het ambitieniveau van de verschillende bevoegde overheden niet aan banden wordt gelegd. Hij beklemtoonde voorts de coördinerende rol die de Taskforce van het Nationaal actieplan voor de reductie van pesticiden (NAPAN) moet spelen, vooral om te vermijden dat initiatieven met elkaar in strijd zouden zijn of dat ze tegelijkertijd zouden worden genomen zonder enige coördinatie.

[11] De Raad bevestigt hier zijn oproep voor de ontwikkeling van een coherente en gecoördineerde strategie voor de lokale, regionale en federale bevoegdheidsniveaus. De Raad onderstreept het belang van deze goede coördinatie bij de controle van de naleving van het geheel van wetgevingen die van toepassing zijn in deze materie; ze is essentieel voor het bereiken van de doelstellingen inzake een gebruik dat in overeenstemming is met de duurzame ontwikkeling en inzake een beperking van de risico's en de negatieve effecten die het gebruik van sommige producten meebrengt voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu.

[12] Deze coördinatie moet permanent zijn en rekening houden met de regionale specificiteiten. Uit dit oogpunt pleit de Raad voor de toepassing van het wederkerigheidsbeginsel, volgens hetwelk elk bevoegdheidsniveau zo probeert te handelen dat de efficiëntie van alle andere bevoegdheidsniveaus wordt vergroot; hij pleit er ook voor dat de verschillende bevoegdheidsniveaus elkaar informeren vooraleer beslissingen of maatregelen ter zake worden genomen.

Verbetering van de informatie: belang van communicatie en bewustmaking

[13] Voor de Raad is het bovendien belangrijk dat over de coherente aanpak en de gecoördineerde strategie van alle bevoegdheidsniveaus m.b.t. de gewasbeschermingsmiddelen en hun alternatieven adequaat wordt gecommuniceerd naar de niet-professionele gebruikers. De Raad beveelt aan dat de autoriteiten hun communicatie goed richten: een in Wallonië uitgevoerde studie⁴ toont aan dat 60% van de burgers geen gewasbeschermingsmiddelen meer gebruiken. Van de gebruikers van dit soort van producten verklaart 80% zich bereid om een beroep te doen op alternatieven.

³ Advies over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het programma 2018-2022 van het Federale Reductieplan voor Gewasbeschermingsmiddelen, 2017a04.

⁴ Etude sur l'utilisation des produits phytopharmaceutiques par les ménages wallons, GfK, 2016. Een PPT-presentatie van de studie is beschikbaar via de link <http://etat.environnement.wallonie.be/index.php?page=etudes-detaillees>.

De communicatie over de risico's van de bestrijdingsmiddelen en de bestaande gebruiksbependingen alsook over de bestaande alternatieve technieken en hun risico's en beperkingen moet derhalve worden gericht op de huidige gebruikers. Bovendien moeten de personen die gewasbeschermingsmiddelen gebruiken over correcte en gerichte informatie kunnen beschikken om de producten te kunnen gebruiken op een manier die in overeenstemming is met de duurzame ontwikkeling en die het mogelijk maakt de risico's en de negatieve effecten die het gebruik van sommige producten meebrengt voor de menselijke gezondheid en het leefmilieu te beperken. Bewustmaking en informering moeten worden versterkt in de verkooppunten en de federale en regionale inspectiediensten moeten controles uitvoeren op de correcte toepassing van de regels (duidelijke en zichtbare informatie, personeel dat is opgeleid, op de hoogte is en in orde is met de verplichte fytolicensies, verwijzing naar een callcenter).

- [14] Voorts beveelt de Raad aan meer te communiceren ter bevordering van aanpassingen die geen onkruidbestrijding vereisen en die de gewone biodiversiteit ten goede komen, waaronder diverse plannen inzake bijenbescherming.

Bijlage 1. Stemgerechtigde leden van de Algemene Vergadering die hebben deelgenomen aan de stemming voor dit advies

- De voorzitter en de 3 ondervoorzitters:
M. Aelvoet, M. Bienstman, M. Verjans en O. Van der Maren
- 1 van de 3 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:

N. Lecocq
- 2 van de 3 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voorontwikkelingssamenwerking:

R. De Meyer en V. Rigot
- 2 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:

M.-H. Ska en B. De Wel
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:

P. Vanden Abeele, V. Biebel en A. Nachtergaele
- 1 van de 2 vertegenwoordigers van de jeugdorganisaties
H. Baeyens

Totaal: 13 van de 24 stemgerechtigde leden

Bijlage 2. Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

De werkgroep "Productnormen" van de FRDO vergaderde met de leden van de CRB en de RvV op 28 augustus, 18 september en 4 oktober 2017 om dit advies voor te bereiden.

Bijlage 3. Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies.

Leden en hun vertegenwoordigers

- Dhr. Steve BRAEM (AB-REOC)
- Mevr. Tine CATTOOR (Essenscia)
- Dhr. Bernard DECOCK (FWA)
- Dhr. Marc FICHERS (Nature et Progrès)
- Mevr. Ilse GEYSKENS (Boerenbond)
- Dhr. Kevin HEYLEN (Phytofar)
- Dhr. Peter VAN BOSSUYT (Boerenbond)
- Mevr. Caroline VERDOOT (ABVV)
- Mevr. Valérie XHONNEUX (IEW)

Deskundige

Dhr. Pierre NADIN (FOD VVVL)

Secretariaat

- Dhr. Kris DEGROOTE (CRB)
- Dhr. Alexis DALL'ASTA (FRDO)
- Mevr. Céline MOUFFE (CRB)